

שו"ת עם ורדית אבידן

ש. אבני דרך בקורות החיים

- ת. בוגרת תואר ראשון של במשפטים מהמסלול האקדמי, המכללה למנהל ותואר שני מאוניברסיטת חיפה.
- החלה את דרכה כעורכת דין במרכז "תמורה – המרכז המשפטי למניעת הפליה" שם התמקצעה כעורכת דין חברתית-כלכלית ואף ניהלה בפועל את המרכז.
- הייתה שותפה להשגת תקדימים מרכזיים, המתרכזים בהגנה על שוויון זכויות נשים ומיעוטים בחברה הישראלית, באמצעות דיני הנזיקין. בנוסף, הייתה שותפה, יחד עם ארגוני חברתיים נוספים, למהלכים חברתיים משני מדינות, בעיקר בכל הקשור לזכויות נפגעות תקיפה מינית והפליה על רקע אתני.
- במקביל לתפקידיה לעיל, עו"ד אבידן שימשה כמתרגלת בבית הספר למשפטים, במסלול האקדמי, המכללה למנהל וכמנהלת המעשית של הקליניקה לשוויון באמצעות דיני נזיקין במהלכם חשפה מאות סטודנטים למשפטים לאפשרות של שימוש בכלי המשפטי לשינוי חברתי.
- כיום ממשיכה לעסוק בעריכת דין חברתית ומנהלת את הקליניקה לפמיניזם במשפט באוניברסיטת חיפה.

ש. מתי גמלה בך ההחלטה להקדיש את חייך המקצועיים לשימוש במשפט לשינוי חברתי? מדוע נשאלך לבך לכך?

- ת. מאז ומתמיד היה בי את הדחף לעשיית צדק ושינוי חברתי ולכן לאחר לימודי המשפטים זה נראה לי הכי טבעי להשתמש בכלי המשפט כדי לעסוק בכך.
- אני חושבת שאותו הדחף התחזק, לאחר שהתמחיתי בפרקליטות הפלילית, שם הבנתי, כי הצד של המדינה הוא לא בהכרח הצד "הצודק" ולעיתים האינטרס הציבורי ו/או המדינה בא על חשבון רמיסת זכויות אדם בסיסיות וזה חרה לי באופן אישי. לכן, כאשר חיפשתי עבודה כעורכת דין היה לי ברור שאני מחפשת עבודה בתוך ארגון חברתי.
- בזמן החיפושים באתרי דרושים שונים, מודעה אחת קטנה לכדה את עיני – היה רשום: "דרושה עורכת דין (בלשון אישה) עם תודעה מזרחית" ברגע שראיתי את המודעה הזו – זה היה כאילו קיבלתי אישור לתחושות של אי-שוויון שליוו אותי כל חיי כאישה מזרחית מהפריפריה. הגעתי לראיון במרכז "תמורה" הכרתי את ד"ר יפעת ביטון ומשם זה היה סיפור אהבה שנמשך עד להיום בכל האפיקים.

ש. את פועלת במנעז רחב של תחומי משפט לקידום שוויון ובכללם, ליטיגציה, קידום חקיקה, עבודה קהילתית וחינוך משפטי קליני. התוכלי לספר מה מהם התגלה לך ככלי היעיל ביותר? והואיל ולא תמיד יעילות היא המדד החשוב ביותר, במה מהם את מוצאת את הסיפוק הרב ביותר?

ת. מניסיוני למדתי שאין כלי אחד מתאים – ורק שילוב של כל הכלים יחד יכול להוביל הן לשינוי תודעתי והן לשינוי חברתי.

הכלי הכי חשוב ויעיל לטעמי הוא הכלי שיש בכל אחד מאתנו – אומץ לעשות מעשה, אם זה דרך המשפט, הקהילה או אקטיביזם; כל אחד והזיקה שלו. ככל שרובנו נשכיל לעשות כן ולא רק להתלונן על עוולה המתבצעת כלפינו כך יהיה סיכוי למדד של תועלת ויעילות.

הרבה פעמים בשביל ליצור את האומץ הזה בלבבות האנשים יש צורך בחינוך ובהעלאת מודעות, לכן לטעמי הכלי החינוכי, תוך מתן דוגמא אישית, הוא הכלי היעיל ביותר.

ש. מה הוא הקושי הרב ביותר בו נתקלת בעבודתך? כיצד את מתמודדת אתו?

ת. ישנם הרבה קשיים. אולם העיקרי ביניהם הוא הגילוי שהמשפט (ואני מתייחסת בעיקר לבתי המשפט של הערכאות הנמוכות) הינו בעיקר פורמאליסטי ומעדיף נימוקים פרוצדוראליים ודיונים על פני אלה המהותיים. מעטים השופטים והשופטות, אשר יש להם את הדחף והאומץ להתעמת עם נימוקים מהותיים תוך שימת דגש על מערכת יחסי הכוחות (המוחלש מול החזק) בין הצדדים בבית המשפט.

בכדי להתגבר על קושי זה למדתי שעליי לדבר "מהות" בכלי הפרוצדוראלי – כלומר, במקום לצאת באופן ברור ובוטא נגד המערכת, להשתמש בכלים של המערכת בכדי להשיג את השינוי. לכן דיני הנזיקין שהם לכאורה מהות המשפט הפרטי הליברלי, הם דווקא כלי יצירתי לשינוי מהותי, היות שהם מהווים מעין תבנית שניתן לצקת לתוכה כמעט כל טיעון חברתי, תוך כדי שימוש בדוקטרינות המוכרות למשפט.

ש. האם תוכלי לספר לנו על הישג מקצועי שמלא אותך בסיפוק?

ת. אני חושבת שההישג החשוב ביותר שלקחתי בו חלק – הוא סוגיית ביטול ההתיישנות בעבירות גילוי עריות; כן המלחמה בעניין זה טרם הסתיימה, אולם ניצחנו בקרב חשוב.

טיפולתי באישה שהינה נפגעת גילוי עריות שלאחר שנים בהן הדחיקה את המעשים שבוצעו בה נזכרה בהם במהלך טיפול פסיכולוגי. מדובר בתופעה, אשר מוכרת אצל נפגעות גילוי עריות שמשמשות במנגנון של הדחקה בכדי להקל על ההתמודדות.

במקרה של אותה אישה חלה התיישנות הן במישור הפלילי והן באזרחי, על אף זאת החלטנו להגיש תביעה נזיקית וטענו, כי לאור מצבה הנפשי היא לא יכולה הייתה לזכור את המעשים ולהבין, כי נזקיה כיום הם תוצאה ממעשיו של התוקף, ולכן יש לספור את מניין ההתיישנות מתחילת הטיפול, היות שרק במסגרת הטיפול היא נזכרה והבינה את משמעות נזקיה ומקורם.

בית המשפט קיבל את הטענה ואף הרחיב וטען, כי יש לבחון את טענת ההתיישנות לא לפי מבחן אובייקטיבי של האדם הסביר, אלא בנעליה של אישה שעברה תקיפה מינית. מדובר באמירה מרחיקת לכת במובן זה שבית המשפט, לראשונה, בוחן סיטואציה לפי אמת מידה נשית ולא לפי אמת מידה גברית. מדובר בשינוי של גישה משפטית והבנה, כי קיים שוני.

ש. היכן את רואה את עצמך, מבחינה מקצועית, חמש שנים מהיום? לאן נפתחת הדרך?

אני רואה את עצמי ממשיכה בעשייה חברתית באמצעות החינוך הקליני, העלאת מודעות דרך כתיבה וכן אולי גם בהשתלבות בתוך הפוליטיקה.

ש. כידוע לך, לבחירתך כנושאת אות "יקירת מגני זכויות אדם" נילוה גם מענק בסך 3000 ש"ח המיועד לנתינה לכל אדם או ארגון לו את בוחרת להעניקו. במה או במי תבחרי?

ת. אני בוחרת ב"תמורה – המרכז המשפטי למניעת אפליה". מדובר בארגון ייחודי שבו מספר מצומצם של נשים מקדמות נושאים מהותיים שחלקם לא קודמו בעבר. הן עושות עבודת קודש בתקציב מגוחך וכל שקל יוסיף לעשייה המבורכת של הארגון.